

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

The mark of
responsible forestry
FSC® C009732

سرشناسه: درشر، دنیل. Daniel Dresher.

عنوان و نام پدیدآور: مبانی بلاکچین: مقدمه‌ای غیرفنی در ۲۵ گام

نویسنده: دنیل درشر

مترجم: سیاوش تفضلی

مشخصات نشر: راه پرداخت

مشخصات ظاهری: ۲۸۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۰۲-۲۷-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان اصلی: Blockchain Basics: A Non-Technical Introduction in 25 Steps

موضوع: رمزگذاری داده‌ها

موضوع: بلاکچین

شناسه افزوده: تفضلی، سیاوش، ۱۳۶۴

رده بندی کنگره: الف ۱۷۱۰/HG ۱۳۹۷۲ م

رده بندی دیویی: ۳۳۲/۱۷۸۰۲۸

مقدمه‌ای غیرفنی در ۲۵ گام

مبانی بلاکچین

سیاوش تفضلی

دنیل درشر

عنوان: مبانی بلاکچین: مقدمه‌ای غیرفنی در ۲۵ گام

ناشر: راه پرداخت

نویسنده: دنیل درشر

مترجم: سیاوش تفضلی

ویراستار ارشد: مینا والی

ویراستار محتوایی: قاسم سرافرازی

ویراستار فنی: یلدا شایسته‌فر

بازبینی نهایی متن: رضا قربانی

صفحه‌آرا: علیرضا کیوان

ناظر چاپ: قادر شهبازی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۰۲-۲۷-۹

تلفن: ۰۲۱-۴۴۴۴۳۹۶۶

دورنگار: ۸۹۷۸۴۹۰۲

ایمیل: publisher@way2pay.press

وبسایت: Way2Pay.press

لیتوگرافی: هنر اشکان

چاپ و صحافی: واژه

همه حقوق چاپ و نشر این اثر برای «انتشارات راه پرداخت» محفوظ است. هرگونه تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شکل و شیوه (چاپی، صوتی، ویدئویی، دیجیتال و ...) بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است.

فروشگاه انتشارات راه پرداخت نشانی: تهران، جنت‌آباد جنوبی، خیابان لاله غربی، روبه‌روی پاساژ سمرقند، خیابان حدیث، کوچه حدیث دوم، پلاک ۸

@Way2Paypress

Way2Pay.press

@Way2Paypress

بخش یک

اصطلاحات و مبانی فنی

۱۷	گام اول: تفکر در لایه‌ها و جوانب
۱۸	یک مثال استعاری
۱۹	لایه‌ها و جنبه‌های یک سیستم نرم‌افزاری
۱۹	کاربرد در مقابل پیاده‌سازی
۲۰	جنبه‌های عملکردی در مقابل غیرعملکردی
۲۰	لایه‌ها و جنبه‌های مختلف در یک نما
۲۱	صحت کارکرد
۲۱	خلاصه
۲۳	گام دوم: نظری به نمای کلی
۲۴	یک مثال استعاری
۲۴	لایه‌ها و جنبه‌های یک سیستم پرداخت
۲۵	دو نوع معماری کامپیوتر
۲۶	مزایای سیستم توزیع شده
۲۶	قدرت محاسباتی بالاتر
۲۶	کاهش هزینه
۲۶	قابلیت اتکای بالاتر
۲۷	قابلیت رشد و مقیاس‌پذیری پیوسته
۲۷	معایب سیستم توزیع شده
۲۷	سرباره هماهنگ‌سازی سیستم
۲۸	سرباره ارتباطات
۲۸	وابستگی به شبکه
۲۸	پیچیدگی نرم‌افزاری بیشتر
۲۸	مسائل امنیتی
۲۸	سیستم‌های هم‌تابه‌هم‌تای توزیع شده

۵۰	یک تعریف موقتی
۵۰	نقش مدیریت مالکیت
۵۱	زمینه کاربردی بلاکچین در این کتاب
۵۱	چشم‌انداز
۵۲	خلاصه
۵۳	گام ششم: درک مفهوم مالکیت
۵۴	یک مثال استعاری
۵۴	مالکیت و شاهدها
۵۵	مبانی مالکیت
۵۷	گریز کوتاهی به امنیت
۵۷	شناسایی
۵۷	احراز هویت
۵۸	احراز صلاحیت
۵۸	کارکردها و ویژگی‌های یک دفترکل
۶۰	مالکیت و بلاکچین
۶۱	چشم‌انداز
۶۱	خلاصه
۶۳	گام هفتم: خرج دوباره پول
۶۴	یک مثال استعاری
۶۴	مشکل خرج دوباره
۶۵	شرح اصطلاح
۶۵	خرج دوباره به‌عنوان مشکلی برآمده از تکثیر کالاهای دیجیتال
۶۶	خرج دوباره به‌عنوان مساله‌ای در شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده
۶۶	خرج دوباره به‌عنوان نمونه‌ای از نقض صحت کارکرد در یک شبکه همتابه‌همتای
۶۶	راه‌غلبه بر مساله خرج دوباره
۶۶	غلبه بر خرج دوباره به‌عنوان مشکلی برآمده از تکثیر کالاهای دیجیتال
۶۷	غلبه بر خرج دوباره به‌عنوان مساله‌ای در شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده
۶۷	غلبه بر خرج دوباره به‌عنوان نمونه‌ای از نقض صحت کارکرد در یک شبکه همتابه‌همتای
۶۸	استفاده از اصطلاح خرج دوباره در این کتاب
۶۸	چشم‌انداز
۶۸	خلاصه

بخش سه

۶۹	بلاکچین چگونه کار می‌کند
۷۰	گام هشتم: طرح کلی بلاکچین

۷۱	هدف
۷۱	نقطه شروع
۷۱	راه پیش رو
۷۲	نکته اول: توصیف مالکیت
۷۲	نکته دوم: حفاظت از مالکیت
۷۳	نکته سوم: ذخیره سازی داده های مربوط به تراکنش ها و معاملات
۷۳	نکته چهارم: آماده سازی دفاتر کل برای توزیع در محیطی خالی از اعتماد
۷۴	نکته پنجم: توزیع دفاتر کل
۷۴	نکته ششم: اضافه کردن معاملات جدید به دفاتر کل
۷۴	نکته هفتم: تصمیم گیری درباره اینکه کدام دفتر کل اعلان گر حقیقت است
۷۵	چشم انداز
۷۶	خلاصه
۷۷	گام نهم: ثبت مالکیت
۷۸	یک مثال استعاری
۷۸	هدف
۷۸	چالش پیش رو
۷۸	ایده
۷۹	گریزی بر اطلاعات معاملات و فهرست اموال
۷۹	چگونگی کارکرد
۷۹	توصیف انتقال مالکیت
۸۰	نگهداری تاریخچه نقل و انتقالات
۸۱	چرا این روش کارایی دارد
۸۱	اهمیت چیدمان
۸۲	یکپارچگی تاریخچه معاملات
۸۲	صحت صوری
۸۲	صحت معنایی
۸۳	احراز صلاحیت
۸۳	چشم انداز
۸۳	خلاصه
۸۵	گام دهم: هش کردن اطلاعات
۸۶	یک مثال استعاری
۸۶	هدف
۸۶	چگونگی کارکرد
۸۷	تولید سریع مقدار هش برای انواع داده ها
۸۷	معین بودن

۸۷	شبه تصادفی بودن
۸۷	یک طرفه بودن
۸۸	مقاومت در برابر همکوبی (Collision Resistant)
۸۸	خودتان امتحان کنید!
۹۰	الگوهای هش کردن اطلاعات
۹۱	هش کردن مستقل
۹۱	هش کردن مکرر
۹۲	هش کردن ترکیبی
۹۳	هش کردن متوالی
۹۴	هش کردن سلسله مراتبی
۹۵	چشم انداز
۹۵	خلاصه
۹۶	گام یازدهم: هش کردن در دنیای واقعی
۹۷	مقایسه داده‌ها
۹۷	هدف
۹۷	ایده
۹۷	چگونه کار می‌کند؟
۹۷	چرا این روش کارآمد است؟
۹۷	تشخیص تغییرات در داده‌ها
۹۸	هدف
۹۸	ایده
۹۸	چگونه کار می‌کند؟
۹۸	چرا این روش کارآمد است؟
۹۹	ارجاع به داده‌ها به روشی حساس به تغییر (Change-Sensitive)
۹۹	هدف
۹۹	ایده
۹۹	چگونه کار می‌کند؟
۱۰۰	یک تصویر شماتیک
۱۰۲	چرا این روش کارآمد است؟
۱۰۲	ذخیره داده‌ها به شیوه‌ای حساس به تغییر
۱۰۲	هدف
۱۰۲	ایده
۱۰۳	چگونه کار می‌کند؟
۱۰۳	الگوی زنجیره‌ای
۱۰۴	الگوی درختی

۱۰۴	چرا این روش کارآمد است؟
۱۰۵	ایجاد محاسبات زمانبر (time-consuming computations)
۱۰۵	هدف
۱۰۵	ایده
۱۰۶	چگونه کار می‌کند؟
۱۰۷	یک مثال روشن‌گر
۱۰۸	سطح دشواری
۱۰۸	چرا این روش کارآمد است؟
۱۰۹	استفاده از هش کردن در بلاکچین
۱۰۹	چشم‌انداز
۱۰۹	خلاصه
۱۱۰	گام دوازدهم: شناسایی و حفاظت از حساب‌های کاربری
۱۱۱	یک مثال استعاری
۱۱۱	هدف
۱۱۱	چالش
۱۱۲	ایده
۱۱۲	گریزی بر رمزنگاری
۱۱۲	ایده بنیادین رمزنگاری
۱۱۳	واژگان
۱۱۳	رمزنگاری متقارن
۱۱۴	رمزنگاری نامتقارن
۱۱۶	کاربرد رمزنگاری نامتقارن در عمل
۱۱۶	ایجاد و توزیع کلیدها
۱۱۷	استفاده از کلیدها
۱۱۷	عمومی به خصوصی
۱۱۷	خصوصی به عمومی
۱۱۸	رمزنگاری نامتقارن در بلاکچین
۱۱۸	شناسایی حساب‌ها
۱۱۸	اعطای مجوز معاملات
۱۱۹	چشم‌انداز
۱۱۹	خلاصه
۱۲۱	گام سیزدهم: اعطای مجوز معاملات
۱۲۲	یک مثال استعاری
۱۲۲	هدف
۱۲۲	چالش

۱۲۲	ایده
۱۲۳	گریزی بر امضای دیجیتال
۱۲۳	ایجاد یک امضا
۱۲۴	صحت‌سنجی داده‌ها با استفاده از امضای دیجیتال
۱۲۵	شناسایی تقلب با استفاده از امضای دیجیتال
۱۲۶	این روش چگونه کار می‌کند؟
۱۲۶	امضای یک معامله
۱۲۷	صحت‌سنجی یک معامله
۱۲۷	چرا این روش کارآمد است؟
۱۲۸	چشم‌انداز
۱۲۸	خلاصه
۱۲۹	گام چهاردهم: ذخیره داده‌های معاملاتی
۱۳۰	یک مثال استعاری
۱۳۰	هدف
۱۳۰	چالش
۱۳۱	ایده
۱۳۱	تبدیل یک کتاب به ساختمان داده بلاکچین
۱۳۱	نقطه شروع: یک کتاب
۱۳۲	تغییر اول: ارتباط اختصاصی صفحات با هم
۱۳۳	تغییر دوم: برون‌سپاری محتوا
۱۳۴	تغییر سوم: جایگزینی شماره صفحه‌ها
۱۳۵	تغییر چهارم: ایجاد شماره ارجاع‌ها
۱۳۶	تغییر پنجم: رهایی از صحافی کتاب
۱۳۶	هدف حاصل شد، ارزیابی نتیجه
۱۳۷	ساختمان داده بلاکچین
۱۳۹	واحد ذهنی شامل صفحه‌ای از فهرست تواتر و صفحه محتوای مرتبط با آن
۱۳۹	فهرست تواتر
۱۳۹	صفحات محتوا
۱۴۰	شماره‌های مرجع فهرست تواتر
۱۴۰	شماره ارجاع محتوا
۱۴۰	ذخیره معاملات در ساختمان داده بلاکچین
۱۴۲	چشم‌انداز
۱۴۲	خلاصه
۱۴۳	گام پانزدهم: استفاده از انباره داده‌ها
۱۴۴	یک مثال استعاری

۱۴۴	اضافه کردن معاملات جدید
۱۴۶	تشخیص تغییرات
۱۴۷	تغییر محتوای داده‌های معاملاتی
۱۴۷	تغییر یک ارجاع هش در درخت مرکل
۱۴۸	جایگزینی یک معامله
۱۴۹	تغییر ریشه درخت مرکل
۱۵۰	تغییر ارجاع یک هدر بلوک
۱۵۰	ایجاد تغییر بدون اشکال در داده‌ها
۱۵۱	تغییرات پذیرفتنی و ناپذیرفتنی (Intended vs. Unintended Changes)
۱۵۲	چشم‌انداز
۱۵۲	خلاصه
۱۵۴	گام شانزدهم: محافظت از انباره داده‌ها
۱۵۵	یک مثال استعاری
۱۵۶	هدف
۱۵۶	چالش
۱۵۶	ایده
۱۵۶	گریزی بر تغییرناپذیری
۱۵۷	چگونه کار می‌کند: تصویر جامع
۱۵۷	آشکارسازی دستکاری‌ها
۱۵۸	لزوم بازنویسی کلی تاریخچه به منظور جازدن تغییرات جدید
۱۵۸	هزینه محاسباتی بالا برای اضافه کردن داده‌ها
۱۵۸	چگونه کار می‌کند: جزئیات
۱۵۹	داده‌های اجباری
۱۵۹	فرایند ایجاد بلوک جدید
۱۶۰	قواعد اعتبارسنجی
۱۶۱	چرا این روش کارآمد است؟
۱۶۱	هزینه‌های دستکاری در ساختمان داده بلاکچین
۱۶۲	انباره داده تغییرناپذیر در دنیای واقعی
۱۶۲	چشم‌انداز
۱۶۳	خلاصه
۱۶۴	گام هفدهم: توزیع انباره داده بین گره‌ها
۱۶۵	یک مثال استعاری
۱۶۵	هدف
۱۶۵	چالش
۱۶۶	ایده

۱۶۶	چگونه کار می‌کند؛ مرور کلی
۱۶۸	چگونه کار می‌کند؛ جزئیات
۱۶۸	زنده نگه داشتن ارتباطات موجود
۱۶۹	ایجاد اتصالات جدید
۱۶۹	توزیع اطلاعات جدید
۱۷۰	چرا این روش کارآمد است؟
۱۷۰	چشم‌انداز
۱۷۱	خلاصه
۱۷۳	گام هجدهم: تایید و افزودن معاملات
۱۷۴	یک مثال استعاری
۱۷۴	نتایج
۱۷۵	هدف
۱۷۵	چالش
۱۷۶	ایده
۱۷۶	چگونه کار می‌کند؛ بلوک‌های ساختمان
۱۷۶	قواعد اعتبارسنجی
۱۷۷	قواعد اعتبارسنجی برای داده‌های معاملاتی
۱۷۷	قواعد اعتبارسنجی برای هدر بلوک‌ها
۱۷۷	پاداش
۱۷۸	تنبیه
۱۷۸	رقابت
۱۷۹	رقابت بر سر سرعت
۱۷۹	رقابت بر سر کیفیت
۱۸۰	نظارت هم‌تایان
۱۸۰	چگونه کار می‌کند؛ اسکلت
۱۸۱	چگونه کار می‌کند؛ جزئیات فرایند
۱۸۲	چرا این روش کارآمد است؟
۱۸۳	برخورد با عملکرد نادرست
۱۸۴	چشم‌انداز
۱۸۵	خلاصه
۱۸۷	گام نوزدهم: انتخاب یک تاریخچه معاملاتی
۱۸۸	یک مثال استعاری
۱۸۸	هدف
۱۸۸	چالش
۱۸۹	ایده

۱۹۱	این روش چگونه کار می کند؟
۱۹۱	معیار بلندترین زنجیره
۱۹۶	معیار سنگین ترین زنجیره
۱۹۷	پیامدهای انتخاب یک زنجیره
۱۹۸	بلوک های یتیم
۱۹۸	باز پس گیری پاداش
۱۹۸	شفاف سازی مالکیت
۱۹۹	باز پردازش معاملات
۱۹۹	یک تنه عمومی در حال رشد
۲۰۰	سازگاری نهایی
۲۰۱	استحکام در برابر دستکاری
۲۰۲	تهدیدهای مترتب بر ساختار رای گیری
۲۰۲	نقش معمای هش
۲۰۳	چرا این روش کارآمد است؟
۲۰۳	چشم انداز
۲۰۴	خلاصه
۲۰۷	گام بیستم: پرداخت برای یکپارچگی
۲۰۸	یک مثال استعاری
۲۰۸	نقش کارمزدها در بلاکچین
۲۰۹	تاثیر بر یکپارچگی سیستم
۲۰۹	تاثیر بر باز بودن سیستم
۲۱۰	تاثیر بر فلسفه سیستم
۲۱۰	خصوصیات مطلوب برای ماهیت پاداش پرداختی به گره ها
۲۱۱	راهی به سوی ایجاد ارزهای رمزنگارانه
۲۱۲	چشم انداز
۲۱۲	خلاصه
۲۱۳	گام بیست و یکم: گردهم آوری قطعات مجزا
۲۱۴	بررسی مفاهیم و فناوری ها
۲۱۶	بلاکچین چیست؟
۲۱۶	هدف بلاکچین: جنبه های عملکردی، لایه کاربرد
۲۱۶	شفاف سازی مالکیت
۲۱۶	انتقال مالکیت
۲۱۷	خصوصیات بلاکچین؛ جنبه های غیرعملکردی
۲۱۷	به شدت در دسترس
۲۱۷	مقاوم در برابر سانسور

۲۱۷	قابل اعتماد
۲۱۸	باز
۲۱۸	شبه‌ناشناس
۲۱۸	امن
۲۱۸	پایدار
۲۱۸	سازگاری نهایی
۲۱۹	حفظ یکپارچگی
۲۱۹	عملکرد داخلی: جنبه‌های عملکردی، لایه پیاده‌سازی
۲۱۹	منطق مالکیت
۲۲۰	امنیت معاملات
۲۲۱	منطق پردازش معاملات
۲۲۲	منطق ذخیره‌سازی
۲۲۳	معماری هم‌تابه‌همتا
۲۲۴	منطق اجماع
۲۲۴	به دست آوردن تصویری انتزاعی
۲۲۵	چشم‌انداز
۲۲۶	خلاصه

بخش چهار

محدودیت‌های بلاکچین و چگونگی غلبه بر آن‌ها

۲۲۹	گام بیست و دوم: مشاهده محدودیت‌ها
۲۳۰	چالش
۲۳۱	محدودیت‌های فنی بلاکچین
۲۳۱	فقدان حریم خصوصی
۲۳۲	مدل امنیتی
۲۳۳	مقیاس‌پذیری محدود
۲۳۳	هزینه‌های زیاد
۲۳۴	تمرکز پنهان
۲۳۴	عدم انعطاف‌پذیری
۲۳۵	اندازه بحرانی
۲۳۵	محدودیت‌های غیرفنی بلاکچین
۲۳۶	عدم پذیرش قانونی
۲۳۶	عدم پذیرش کاربران
۲۳۶	غلبه بر محدودیت‌ها
۲۳۷	محدودیت‌های فنی

۲۳۷	محدودیت‌های غیرفنی
۲۳۷	چشم‌انداز
۲۳۸	خلاصه
۲۳۹	گام بیست‌وسوم: نوآفرینی بلاکچین
۲۴۰	یک مثال استعاری
۲۴۰	تعارض میان اهداف بلاکچین
۲۴۰	شفافیت در مقابل حریم خصوصی
۲۴۱	امنیت در مقابل سرعت
۲۴۱	ریشه تعارض‌ها
۲۴۲	برطرف کردن تعارض‌ها
۲۴۲	انتخاب میان شفافیت و حریم خصوصی
۲۴۲	انتخاب میان امنیت و سرعت
۲۴۳	چهار نسخه بلاکچین
۲۴۴	نتایج
۲۴۴	معماری همتابه‌همتا
۲۴۴	ماهیت توزیع شده
۲۴۵	هدف
۲۴۶	مرور اهداف بلاکچین
۲۴۶	کاربرد اصطلاح بلاکچین در این کتاب
۲۴۷	چشم‌انداز
۲۴۷	خلاصه

بخش پنج

۲۴۹	استفاده از بلاکچین خلاصه و چشم‌انداز
۲۵۰	گام بیست‌وچهارم: استفاده از بلاکچین
۲۵۱	یک مثال استعاری
۲۵۱	ویژگی‌های بلاکچین
۲۵۲	الگوهای عمومی کاربرد بلاکچین
۲۵۲	اثبات وجود
۲۵۲	اثبات عدم وجود
۲۵۲	اثبات زمان
۲۵۳	اثبات ترتیب
۲۵۳	اثبات هویت
۲۵۳	اثبات تالیف
۲۵۴	اثبات مالکیت

۲۵۴	کاربردهای خاص
۲۵۵	تحلیل کاربردهای بلاکچین
۲۵۶	آیا ملزومات استفاده از بلاکچین فراهم آمده است؟
۲۵۷	چه نوعی از بلاکچین مورد استفاده قرار گرفته است؟
۲۵۷	ارزش افزوده استفاده از یک سیستم همتا به همتای کاملاً توزیع شده چیست؟
۲۵۸	ایده محوری خدمت ارائه شده چیست؟
۲۵۹	چه مدل کسب و کاری به کار گرفته شده است؟
۲۶۰	چگونه منافع گره‌ها برای مشارکت در فراهم کردن منابع سیستم تامین می‌شود؟
۲۶۰	چشم‌انداز
۲۶۱	خلاصه
۲۶۳	گام بیست و پنجم: جمع‌بندی و افق پیش رو
۲۶۴	یک مثال استعاری
۲۶۴	مسیرهای مختلف توسعه پیش رو
۲۶۵	بهبودها و تغییرات جزئی فنی
۲۶۵	بهبود مقیاس‌پذیری
۲۶۶	تحولات مفهومی بنیادین
۲۶۶	حق دسترسی‌ها
۲۶۶	حریم خصوصی
۲۶۷	اجماع
۲۶۸	معاملات
۲۶۹	فهرست اموال
۲۶۹	ساختمان داده
۲۷۰	اهم دستاوردهای بلاکچین
۲۷۰	واسطه‌زدایی
۲۷۱	خودکارسازی
۲۷۱	استانداردسازی
۲۷۱	ساده‌سازی فرایندها
۲۷۱	افزایش سرعت عملیات
۲۷۲	کاهش هزینه
۲۷۲	حرکت به سوی اعتماد بیشتر به پروتکل‌ها و فناوری
۲۷۲	تبدیل اعتبار و اعتماد به یک دارایی
۲۷۳	افزایش آشنایی با فناوری
۲۷۳	عوارض ناخواسته احتمالی
۲۷۴	از بین رفتن حریم خصوصی
۲۷۴	از بین رفتن مسئولیت پاسخگویی

۲۷۵	نابودی مشاغل
۲۷۵	ایجاد واسطه‌گری مجدد
۲۷۵	آینده
۲۷۶	پروژه‌های محدود توسط علاقه‌مندان
۲۷۶	کاربردهای بزرگ مقیاس تجاری
۲۷۶	پروژه‌های دولتی
۲۷۷	چشم‌انداز
۲۷۷	خلاصه

یادداشت مترجم

سیاوش تفضلی

از حدود دو سال و نیم گذشته که تب بلاکچین ناگهان همه گیر شد، بارها با پرسش‌های گوناگونی در رابطه با چیستی این فناوری مواجه شده‌ام. سوای این که برخی از این پرسش‌ها اساساً از حیثه دانش من فراتر می‌رفتند، یکی از پرسش‌های بی‌پاسخ، درخواست معرفی منبع مناسب فارسی در زمینه بلاکچین بود. ترجمه کتاب حاضر به سادگی تلاشی است برای پاسخ به این پرسش! یک کتاب شناخته شده و پرفروش که با زبانی غیرفنی به شرح مفاهیم پایه‌ای برای درک فناوری بلاکچین می‌پردازد. البته از زمان شروع ترجمه تاکنون کتاب‌های مفید دیگری هم در این زمینه در بازار نشر فارسی عرضه شده است، امیدوارم این کتاب هم بتواند نقشی در راستای گسترش آشنایی درست با بلاکچین میان خوانندگان فارسی‌زبان ایفا کند. آشنایی من با بلاکچین به سال‌های اول

عرضه بیت‌کوین باز می‌گردد. نوآوری هوشمندانه‌ای که در آن زمان ابعاد و پتانسیل‌های آن برایم هنوز آشکار نشده بود. طی این سال‌ها، این فناوری هم به لحاظ ابعاد بازار و هم به لحاظ کارکردها و جامعه متخصصین رشد قابل توجهی کرده و می‌توان امروزه آن را داغ‌ترین موضوع بحث جاری در دنیای کامپیوتر به شمار آورد. جریانی که علاوه بر خوره‌های فناوری و استارت‌آپ‌های کوچک، شرکت‌های بزرگ بین‌المللی را هم با خود همراه کرده است.

به منظور همراهی با این روند نوآورانه و به فراخور ارتباط بلاکچین با فناوری‌های مالی، بخشی از منابع و امکانات مجموعه نیلین که در آن مشغول به کار هستم را به این زمینه و به طور خاص به توسعه محصولات بر پایه اتریوم اختصاص داده‌ایم. بارها برای درک مفاهیم بلاکچین از همراهی، مباحثه و مشاجره! با دوستانم در نیلین بهره برده‌ام. از آنجا که این شناخت سازمانی در آماده سازی کتاب حاضر هم تأثیرگذار بوده است، مایلم نام همگی ایشان را در اینجا ذکر کنم. از مریم نعمتی، علی دهقانی، نوید اقبالی، کوروش عظیمی، افشین تفضلی، امین شفیعی، محمد نعمتی، بهراد ختائی‌زاده، فاطمه ایمانی‌پور، پیمان عرب و علی‌الخصوص دکتر مهدی محجوبی سپاسگزارم.

یادداشت ناشر

رضا قربانی / انتشارات راه پرداخت

بلاکچین بیش تر از این که یک فناوری بنیادین باشد یک فلسفه است. در سال های گذشته ما مراحل مختلفی از هایپ بلاکچین را پشت سر گذاشتیم. از این که بلاکچین قرار است همه مسائل ما از شیر مرغ گرفته تا جان آدمی زاد را مدیریت کند گذشته ایم. بالا و پایین ها را دیده ایم و حالا کمی واقع بین تر به ماجرا نگاه می کنیم. نه تصور حل همه مسائل را داریم و نه تصور می کنیم بلاکچین یک شوپوچ تو خالی است. بلاکچین هم مانند همه دست ساخته های بشری راه خودش را پیدا کرده است و ما می توانیم برای افزایش کیفیت زندگی روی آن حساب کنیم. بلاکچین را نباید صرفا محدود به دنیای فناوری ببینیم. بلاکچین شیوه نویی از نگاه کردن به مسائل را به ما آموزش می دهد. ما می توانیم با کمک بلاکچین مسائل همیشگی را به شیوه متفاوتی حل کنیم. مسئله اعتماد یکی از اساسی ترین مسائل تاریخ بشر است. نهادهای واسطه شکل گرفته اند که این مسئله را حل کنند و ما بتوانیم در کنار هم زندگی کنیم. درک بلاکچین که مدعی است می تواند جایگزین همه سیستم های اعتماد ساز شود برای همه مردم لازم است. قاعدتا زبان فنی بلاکچین بسیاری را می راند و باعث می شود نتوانیم با اصل موضوع ارتباط برقرار کنیم. به همین دلیل آزمون شیوه های متفاوت برای بیان فلسفه بلاکچین لازم و ضروری است. کتاب «مبانی بلاکچین» در همین راستا منتشر می شود. این کتاب به زبانی غیر فنی مسائل فنی پشت بلاکچین را بیان می کند. درک این موضوعات به ما کمک می کند بتوانیم فناوری بنیادین بلاکچین را به شیوه درست و منطقی درک کنیم. امیدوارم این تلاش ها در توسعه دانش و سواد مالی مردم ایران فایده داشته باشد و این مطالب برای کسی مفید باشد و در زندگی به کارش بیاید.

بخش یک

اصطلاحات و مبانی فنی

این بخش با توضیح مفاهیم اساسی مهندسی نرم افزار، معماری کامپیوتر و موضوع صحت کارکرد، ارتباط کلی آنها با بلاکچین را مطرح کرده و پایه‌ای استاندارد برای صحبت درباره فناوری فراهم می‌سازد. با مطالعه این بخش به برداشتی کلی از هدف بلاکچین و پتانسیل آن نائل می‌شوید.

گام اول

تفکر در لایه ها و جوانب

تحلیل سیستم با تفکیک لایه ها و جنبه های مختلف

این گام به مفاهیم مبنایی استاندارد برای تحلیل سیستم و فناوری می پردازد. مفاهیمی که گفت و گوی ما در رابطه با بلاکچین بر اساس آنها صورت می گیرد. چگونگی تحلیل یک سیستم نرم افزاری بر پایه لایه ها و جنبه های مختلف آن و ارتباط چنین تحلیلی با بلاکچین شرح داده شده و در پایان به توضیح کوتاهی از مفهوم صحت کارکرد (Integrity) نرم افزار و اهمیت آن ختم می شود.

یک مثال استعاری

شما احتمالاً تلفن همراه دارید! چقدر درباره پروتکل‌های مختلف بی‌سیم یا امواج الکترومغناطیسی که اساس ارتباطات بی‌سیم موبایلی هستند، می‌دانید؟ اغلب افراد در رابطه با این موارد دانش زیادی ندارند؛ چراکه اطلاع درباره موارد ذکرشده برای استفاده روزمره و عادی از موبایل ضرورتی ندارد. ما به صورت ذهنی فناوری تلفن همراه را به دو بخشی که لازم است درباره آن اطلاع داشته باشیم و بخشی که اطلاع درباره آن ضرورتی ندارد، تقسیم می‌کنیم. چنین رهیافتی در تعامل با فناوری محدود به تلفن همراه نبوده و در رابطه با سایر فناوری‌ها؛ از تلویزیون گرفته تا ماشین ظرفشویی یا خودرو هم رایج است. البته سطح این تفکیک بسته به افراد مختلف با توجه به شرایطی که دارند، متفاوت بوده و به فناوری، تجربیات و نیازهای آنها وابسته است. این تفاوت ممکن است در تعاملات بین افراد در رابطه با یک فناوری خاص ایجاد اشکال کند؛ بنابراین یکسان‌سازی نحوه تفکیک یک سیستم به لایه‌های مختلف و از جنبه‌های گوناگون، برای گفت‌وگو یا آموزش آن فناوری ضرورت دارد.

لایه‌ها و جنبه‌های یک سیستم نرم‌افزاری

در این کتاب، تفکیک سیستم به دو شکل زیر صورت می‌گیرد:

- کاربرد در مقابل پیاده‌سازی؛
- جنبه‌های عملکردی در مقابل جنبه‌های غیرعملکردی.

کاربرد در مقابل پیاده‌سازی

تفکیک ذهنی نیازهای کاربر از جنبه‌های فنی سیستم به لایه‌بندی کاربرد در مقابل پیاده‌سازی منجر می‌شود. مواردی مانند گرفتن عکس، گوش دادن به موزیک یا مرور صفحات وب، در لایه کاربرد قرار می‌گیرند، لایه پیاده‌سازی بر «عملی کردن» موارد لایه کاربرد تمرکز دارد؛ برای نمونه دریافت پیکسل‌های رنگی در دوربین و تبدیل به اطلاعات دیجیتال، تبدیل اطلاعات دیجیتال به صدا و ارسال و دریافت اطلاعات بر بستر اینترنت.

جنبه‌های عملکردی در مقابل غیرعملکردی

یک سیستم از جنبه‌های عملکردی مختلف و چگونگی آن عملکردها قابل تحلیل است. برای نمونه ارسال اطلاعات در بستر اینترنت، پخش موزیک و برداشتن عکس عملکردهای مختلف یک موبایل هستند، از سوی دیگر رابط کاربری زیبا، اجرای سریع نرم‌افزارها و حفظ اطلاعات به صورت امن، جنبه‌های غیرعملکردی موبایل به شمار می‌روند. یکی از جنبه‌های غیرعملکردی سیستم صحت کارکرد (integrity) است. به این معنا که سیستم به همان ترتیبی که انتظار می‌رود، به درستی عمل کند. یک راه سریع برای تشخیص جنبه‌های عملکردی و غیرعملکردی رجوع به گرامر زبانی است؛ مواردی که به صورت فعل ذکر می‌شوند به جنبه‌های عملکردی اشاره دارند و مواردی که به صورت قید ذکر می‌شوند، ناظر بر جنبه‌های غیرعملکردی هستند. برای نمونه «راه رفتن» به عنوان یک فعل به جنبه‌ای عملکردی اشاره دارد، در حالی که فرد می‌تواند همین عمل را با کیفیت‌های مختلف «به آهستگی» و «به سرعت» انجام دهد.

لایه‌ها و جنبه‌های مختلف در یک نما

لایه‌های کاربردی و پیاده‌سازی در کنار جنبه‌های عملکردی و غیرعملکردی موبایل در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱-۱: نمونه‌ای از تفکیک تلفن همراه در قالب جنبه‌ها و لایه‌های مختلف

جنبه‌های غیرعملکردی	جنبه‌های عملکردی	
رابط کاربری زیبا راحتی استفاده ارسال سریع پیام	عکاسی تماس تلفنی ارسال ایمیل مرور اینترنت ارسال پیام در پیام‌رسان	لایه کاربرد
ذخیره امن اطلاعات مصرف بهینه انرژی صحت کارکرد حفظ حریم خصوصی کاربر	ذخیره اطلاعات کاربر اتصال به نزدیک‌ترین آنتن موبایل دسترسی به پیکسل‌های دوربین دیجیتال	لایه پیاده‌سازی

جنبه‌های عملکردی لایه کاربرد، روشن‌ترین بخش‌های یک سیستم هستند. از سوی دیگر، جنبه‌های غیرعملکردی لایه پیاده‌سازی، عموماً خیلی به چشم نمی‌آیند و وجود آنها به عنوان مبانی کار در نظر گرفته می‌شود.

صحت کارکرد

صحت کارکرد یکی از جنبه‌های غیرعملکردی بسیار مهم هر سیستم نرم‌افزای است که شامل موارد زیر می‌شود:

- **صحت کارکرد اطلاعاتی (Data integrity):** اطلاعات ذخیره‌شده در سیستم کامل، درست و فارغ از مغایرت و تناقض باشد.
- **صحت کارکرد رفتاری (Behavioral integrity):** سیستم به همان نحو مورد انتظار، رفتار کرده و بدون خطاهای منطقی باشد.
- **امنیت (Security):** سیستم بتواند دسترسی به اطلاعات و عملکرد خود را صرفاً برای کاربران مجاز فراهم کند.

اغلب ما ممکن است صحت کارکرد یک سیستم را امری مفروض و بدیهی به‌شمار بیاوریم؛ چراکه عموماً با سیستم‌هایی دارای صحت کارکرد مواجه بوده‌ایم، اما چنین وضعی با تلاش فراوان برنامه‌نویس‌ها و مهندسان نرم‌افزار و طی آزمون‌های مختلف پیش از عرضه محصول حاصل شده است. پیش‌فرض بدیهی بودن صحت کارکرد زمانی به چالش کشیده می‌شود که با نرم‌افزاری دارای اشکال مواجه شویم. از دست رفتن یا لو رفتن اطلاعات، عملکردهای غیرمعقول یا اشتباه و مواردی از این دست، علاوه بر عصبانی کردن ما، اهمیت بسیار بالای صحت کارکرد نرم‌افزاری را روشن می‌سازند. به‌دلیل همین اهمیت بالاست که متخصصان نرم‌افزار زمان بسیار طولانی را برای جنبه‌های به‌ظاهر کوچک غیرعملکردی در لایه پیاده‌سازی صرف می‌کنند.

خلاصه

- سیستم‌ها را می‌توان با تفکیک به لایه‌ها و جنبه‌های مختلف تحلیل کرد:
- لایه‌های کاربرد و پیاده‌سازی؛

- جنبه‌های عملکردی و غیرعملکردی.
- لایه کاربرد، ناظر بر نیازهای کاربر است؛ در حالی که لایه پیاده‌سازی به عملی شدن موارد لایه کاربرد می‌پردازد.
- موضوع جنبه‌های عملکردی، کاری است که انجام می‌شود؛ در حالی که جنبه‌های غیرعملکردی به چگونگی و کیفیت آن عملکرد می‌پردازند.
- اغلب کاربران به جنبه‌های عملکردی لایه کاربرد توجه دارند، جنبه‌های غیرعملکردی سیستم علی‌الخصوص در لایه پیاده‌سازی کمتر مورد توجه است.
- صحت کارکرد یک جنبه مهم غیرعملکردی در هر سیستم نرم‌افزاری است و شامل سه مورد می‌شود:
 - صحت کارکرد اطلاعاتی؛
 - صحت کارکرد رفتاری؛
 - امنیت.
- اغلب خطاهای نرم‌افزاری مانند از دست رفتن اطلاعات، کارکردهای غیرمنطقی یا اعطای دسترسی غیرمجاز به افراد در نتیجه ضعف در صحت کارکرد رخ می‌دهند.

گام دوم

نظری به نمای کلی

معماری نرم افزار و ارتباط آن با بلاکچین

این گام به ارائه نمایی کلی از موقعیت بلاکچین می پردازد. به این منظور ابتدا مفهوم معماری نرم افزار و ارتباط آن با تفکیک لایه ها و جنبه های مختلف یک محصول نرم افزاری طرح شده؛ سپس با اشاره به ارتباط میان بلاکچین و معماری نرم افزار، هدف اصلی بلاکچین در یک جمله بیان می شود. درک هدف بلاکچین در شناخت مفهوم آن و فهم سایر گام های این کتاب نقش کلیدی دارد.

یک مثال استعاری

همان طور که می دانید، موتور خودروهای سواری انواع متفاوتی دارد. این موضوع برای انواع مختلف یک مدل خودرو خاص هم صادق است. (برای نمونه از جنبه سوخت می تواند دیزل، بنزینی یا الکتریکی باشد.) این وضعیت که پیمانانه سازی یا مدولاسیون (Modularization) خوانده می شود، حاصل اعمال تفکر لایه بندی بر تولید خودروها است. وجود گزینه های متنوع در زمان خرید انواع مختلف یک مدل خودرو می تواند به تنوع جالب توجهی منجر شود. دو خودروی سواری با ظاهر یکسان ممکن است از نظر قدرت موتور و کارایی بسیار متفاوت باشند. به علاوه، انتخاب یک مدل خاص از خودرو می تواند بر موارد گوناگون دیگری همچون قیمت، هزینه نگهداری، نوع سوخت مصرفی و ... تاثیرگذار باشد. با در نظر داشتن این مثال، درک نقش بلاکچین در نمای کلی که ارائه خواهد شد به مراتب آسان تر می شود.

لایه ها و جنبه های یک سیستم پرداخت

می خواهیم روش تفکیکی گام قبلی را بر یک سیستم پرداخت اعمال کنیم. جدول ۱-۲ جنبه ها و لایه های مختلف یک سیستم پرداخت را نشان می دهد.

جدول ۱-۲: جنبه ها و لایه های یک سیستم پرداخت

جنبه های غیر عملکردی	جنبه های عملکردی	
رابط کاربری زیبا راحتی استفاده انتقال سریع پول	واریز پول برداشت پول انتقال پول دریافت گزارش تراکنش	لایه کاربرد
۲۴ ساعته بودن مقاوم در برابر تقلب دارا بودن صحت کارکرد حفظ حریم خصوصی کاربر	؟	لایه پیاده سازی

توجه شما هم به آن علامت سوال در بخشی از جدول که قاعدتا باید به اطلاعاتی درباره فناوری اشاره می کرد، جلب شد؟ این بخش همان جایی است که باید درباره قرار دادن

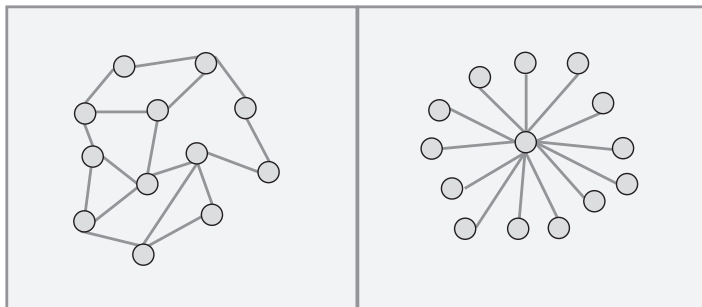
«موتور» پیشران سیستم تصمیم‌گیرییم. در ادامه بیشتر درباره معادل موتور خودرو در سیستم‌های نرم‌افزاری صحبت می‌کنیم.

دو نوع معماری کامپیوتر

راه‌های مختلفی برای پیاده‌سازی سیستم‌های نرم‌افزاری وجود دارد، اما یکی از مهم‌ترین تصمیمات در زمان طراحی یک سیستم، معماری آن است. یعنی روشی که اجزای سیستم ساماندهی شده و به هم مرتبط می‌شوند. دو نوع اصلی معماری سیستم نرم‌افزاری عبارتند از: متمرکز (Centralized) و توزیع‌شده (Distributed).

در یک سیستم نرم‌افزاری متمرکز، اجزای سیستم در اطراف یک بخش مرکزی و در ارتباط با آن ساماندهی می‌شوند. در مقابل، اجزای یک سیستم توزیع‌شده در عین ارتباط با یکدیگر به هیچ جزء مرکزی متصل نیستند.

شکل ۱-۲ نمایی از این دو نوع معماری را نشان می‌دهد. دایره‌ها نشانگر اجزای سیستم هستند که گره (Node) خوانده می‌شوند، خطوط هم نشانگر ارتباط بین اجزاست. فعلاً لازم نیست به نقش گره‌ها و اطلاعات ردوبدل شده بین آنها بپردازیم. در سمت چپ شکل یک سیستم توزیع‌شده را می‌بینید؛ در عین ارتباط اجزا با هم، هیچ گرهی با همه موارد دیگر ارتباط مستقیم ندارد. با وجود این، هر گرهی با یا بدون واسطه به همه گره‌ها متصل است. در سمت راست تصویر، یک سیستم متمرکز را می‌بینید که در آن همه گره‌ها به یک هسته مرکزی متصل شده‌اند و هیچ ارتباط مستقیم دیگری هم با یکدیگر ندارند.

شکل ۱-۲: معماری سیستم توزیع‌شده (چپ) و متمرکز (راست)

مزایای سیستم توزیع شده

مزایای اصلی سیستم‌های توزیع شده عبارتند از:

- قدرت محاسباتی بالاتر؛
- کاهش هزینه؛
- قابلیت اتکای بالاتر؛
- قابلیت رشد و مقیاس‌پذیری پیوسته.

قدرت محاسباتی بالاتر

از آنجایی که قدرت محاسباتی یک سیستم توزیع شده از تجمیع قدرت اجزای آن حاصل می‌شود، چنین سیستم‌هایی عموماً قابلیت محاسباتی بالاتری نسبت به یک کامپیوتر تنها دارند. چنین امری گاهی در مقایسه سیستم‌های توزیع شده متشکل از کامپیوترهای ضعیف در مقابل با ابرکامپیوترهای مستقل هم صدق می‌کند.

کاهش هزینه

هزینه کامپیوترها از جنبه‌های مختلف شامل حافظه، فضای دیسک و تجهیزات شبکه طی ۲۰ سال گذشته به میزان زیادی کاهش یافته است. از آنجایی که سیستم‌های توزیع شده متشکل از تعداد زیاد کامپیوتر متصل به هم هستند، هزینه اولیه یک سیستم توزیع شده بیشتر از هزینه اولیه یک کامپیوتر مستقل است. اما هزینه‌های ساخت، نگهداری و استفاده از ابرکامپیوترها هنوز بسیار بیشتر از هزینه‌های ساخت، نگهداری و استفاده از سیستم‌های توزیع شده است. این امر تا حدودی از آنجا ناشی می‌شود که جایگزین کردن یک کامپیوتر خاص از یک سیستم توزیع شده می‌تواند بدون ایجاد تاثیر محسوس بر سیستم صورت پذیرد.

قابلیت اتکای بالاتر

اگر یکی از گره‌ها در یک سیستم توزیع شده دچار اشکال شود، سیستم می‌تواند با تکیه بر بقیه اجزا و بدون مشکل به عملکرد خود ادامه دهد. در یک سیستم

متمرکز، ایجاد اشکال در کامپیوتر مرکزی می‌تواند به توقف عملکرد سیستم منجر شود. بنابراین یک ابرکامپیوتر مستقل عموماً قابلیت اتکای پایین‌تری نسبت به یک سیستم توزیع‌شده دارد.

قابلیت رشد و مقیاس‌پذیری پیوسته

قابلیت محاسباتی یک شبکه توزیع‌شده برآمده از قدرت محاسباتی اجزای آن است. با افزودن کامپیوترهای بیشتر به شبکه می‌توان قدرت محاسباتی آن را در هر گام افزایش داد. به این ترتیب می‌توان به راحتی افزایش نیاز پیوسته به قدرت محاسباتی را پاسخ گفت. در مقابل، در سیستم متمرکز، برای افزایش قدرت محاسباتی باید کامپیوترها با انواعی دارای قدرت محاسباتی بالاتر جایگزین شوند و افزایش قدرت محاسباتی به صورت پیوسته انجام نمی‌گیرد.

معایب سیستم توزیع‌شده

در مقابل سیستم‌های متمرکز، سیستم توزیع‌شده معایب زیر را دارد:

- سربراه هماهنگ‌سازی سیستم؛
- سربراه ارتباطات؛
- وابستگی به شبکه؛
- پیچیدگی نرم‌افزاری بیشتر؛
- مسائل امنیتی.

سربراه هماهنگ‌سازی سیستم

سیستم‌های توزیع‌شده فاقد هسته مرکزی جهت هماهنگ‌سازی سیستم هستند و هماهنگ‌سازی باید توسط اعضای خود سیستم صورت گیرد. هماهنگ‌سازی در این سیستم‌ها پیچیده بوده و بخشی از قدرت محاسباتی سیستم را نیز به خود اختصاص می‌دهد. قدرت محاسباتی که می‌توانست صرف عملکردها و خدمات اصلی سیستم شود.

سرباره ارتباطات

هماهنگ‌سازی مستلزم ارتباط اجزاست. بنابراین کامپیوترهای یک شبکه توزیع شده باید با هم ارتباط داشته باشند. این امر نیازمند یک پروتکل ارتباطی برای ارسال، دریافت و پردازش پیام‌هاست که بخشی از قدرت محاسباتی کامپیوترها را مصرف خود می‌کند.

وابستگی به شبکه

هر نوع ارتباطی نیازمند بستر ارتباطی است که اطلاعات را بین طرفین منتقل کند. کامپیوترهای یک سیستم غیرمتمرکز نیازمند شبکه‌ای هستند که زیرساخت ارتباطی آنها را فراهم کند. شبکه ارتباطی مسائل و مشکلات خود را به همراه دارد که بر ارتباط و هماهنگی اجزای سیستم اثر می‌گذارد. با این وجود بدون بستر ارتباطی بین اجزای سیستم، اساساً سیستم غیرمتمرکز معنایی ندارد و چنان سیستمی به شبکه ارتباطی وابسته است.

پیچیدگی نرم‌افزاری بیشتر

با توجه به محدودیت‌هایی که ذکر شد، نرم‌افزار به کار گرفته شده در سیستم غیرمتمرکز باید بر مسائل مرتبط با هماهنگی، ارتباط و شبکه ارتباطی فائق شود. این امر پیچیدگی نرم‌افزارها در فضای سیستم‌های غیرمتمرکز را بیشتر می‌کند.

مسائل امنیتی

ارتباط بین اجزای یعنی ارسال و به اشتراک‌گذاری اطلاعاتی که دارای اهمیت محاسباتی و کارکردی هستند. با این وجود ارسال اطلاعات در شبکه مسائل امنیتی خاص خود را به همراه دارد و ممکن است اطلاعات حیاتی به دست افراد غیرمجازی بیفتد که به شبکه دسترسی پیدا کرده‌اند. مدیریت این مسائل امنیتی در یک سیستم غیرمتمرکز از سیستم متمرکز پیچیده‌تر است.

سیستم‌های همتا به همتای توزیع شده

سیستم‌های همتا به همتا (Peer-to-Peer) نوع خاصی از سیستم‌های توزیع شده

هستند. این سیستم‌ها متشکل از تعدادی کامپیوتر مستقل هستند (گره (Node) خوانده می‌شوند) که قدرت محاسبه، ذخیره اطلاعات، یا پهنای باندشان را به‌طور مستقیم و بدون دخالت یک هسته مرکزی هماهنگ‌کننده در اختیار سایر اجزای شبکه قرار می‌دهند. گره‌های شبکه از نظر نقش و رتبه برابر هستند و همگی همزمان فراهم‌کننده و مصرف‌کننده منابع به‌شمار می‌روند.

سیستم‌های هم‌تابه‌همتا کاربردهای جالبی همچون اشتراک‌گذاری فایل، انتشار محتوا و امنیت اطلاعات دارند. اغلب این کاربردها بر مبنای یک ایده ساده، اما قدرتمند قرار دارند؛ تبدیل قابلیت محاسباتی کامپیوترهای کاربران به گره‌های شبکه غیرمتمرکزی که به شکل‌گیری کل شبکه کمک می‌کنند. به این ترتیب هرچه تعداد کاربران بیشتر شود، قابلیت محاسباتی شبکه هم افزایش می‌یابد. این ایده، نتایج آن و چالش‌های پیش روی آن در گام‌های بعدی مورد بحث قرار خواهد گرفت.

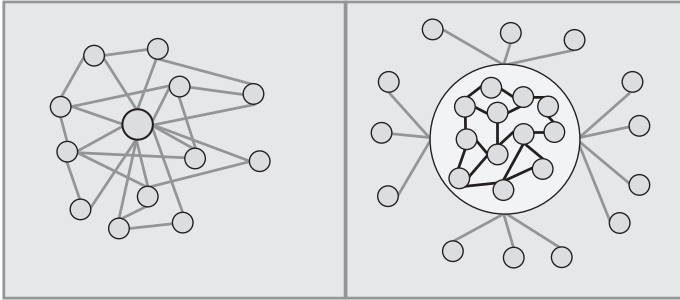
سیستم‌های مرکب متمرکز و توزیع شده

هر کدام از دو نوع معماری متمرکز و توزیع شده که از لحاظ فنی در تقابل با هم هستند، مزایای خاص خود را دارند. این وضعیت الهام‌بخش مهندسانی بوده که با ترکیب دو نوع معماری ساختارهای جدیدی با ارث‌بری خصوصیات خوب معماری متمرکز و توزیع شده ایجاد کرده‌اند. آشنایی با این ساختارهای ترکیبی در درک بهتر بلاکچین مفید خواهد بود؛ ساختارهایی که نوعی مرکزگرایی را بر سیستم‌های توزیع شده اعمال می‌کنند و ساختارهایی که نوعی توزیع‌شدگی را در سیستم‌های متمرکز شکل می‌دهند.

طرح گرافیکی سمت چپ در شکل ۲-۲ یک ساختار توزیع شده اما حاوی بخشی متمرکز را نشان می‌دهد. در نگاه اول به نظر می‌رسد اجزای سیستم یک در یک معماری توزیع شده قرار گرفته‌اند، اما همه دایره‌ها با دایره بزرگ‌تر مرکزی در اتصال هستند. طرح سمت راست شکل ۲-۲ رهیافت متفاوتی را نشان می‌دهد.

در وهله اول این ساختار متمرکز به نظر می‌رسد، چراکه همه دایره‌های بخش بیرونی

با دایره بزرگ‌تر مرکزی اتصال دارند، اما دایره مرکزی بزرگ خود دربرگیرنده یک ساختار غیرمتمرکز است.

شکل ۲-۲: ترکیب ساختارهای متمرکز و توزیع شده

از نقاط مشترک این دو طرح پیچیدگی تبیین آنهاست! این ساختارها توزیع شده هستند یا متمرکز؟ ضرورتی ندارد آنها را به گروه خاصی تعلق دهیم، اما لازم است به ماهیت دوگانه آنها آگاه باشیم. اهمیت این امر زمانی که به تجاری‌سازی بلاکچین می‌پردازیم، روشن‌تر خواهد شد.

شناسایی ساختارهای توزیع شده

ارائه یک تعریف روشن و مقبول عام از ساختارهای توزیع شده از حوصله این کتاب خارج است. در حد این کتاب لازم است تصویری کلی از ماهیت ساختار توزیع شده و تفاوت آن با سایر ساختارها در ذهن داشته باشیم. یک قاعده ساده که می‌تواند به طور نسبی در تشخیص ساختار توزیع شده یاری‌رسان باشد، به این ترتیب است: کل ساختار را بررسی کنید، اگر یک جزء خاص (برای نمونه بانک اطلاعاتی، یک جزء کاربری خاص یا یک سؤیج شرایط اضطراری) بتواند فعالیت تمام سیستم را متوقف کند، آن ساختار توزیع شده نیست.

نکته: اگر یک جزء ساختار، برای نمونه یک کلید خاموش کردن، بتواند تمام سیستم را از کار بیندازد، آن ساختار توزیع شده نیست.

هدف بلاکچین

تصمیم‌گیری درباره معماری سیستم در زمان طراحی یک نرم‌افزار، همچون انتخاب موتور خودرو است. انتخاب معماری می‌تواند مستقل از جنبه‌های عملکردی لایه کاربرد صورت پذیرد. بنابراین می‌توان برای هدف عملکردی یکسان در لایه کاربرد از معماری‌های توزیع‌شده یا متمرکز استفاده کرد. یک سیستم پرداخت هم می‌تواند در قالب توزیع‌شده یا متمرکز پیاده‌سازی شود.

هر کدام از معماری‌ها، مزایا و محدودیت‌های خاص خود را داشته و به روش متفاوتی عمل می‌کنند. انتخاب یک معماری خاص در نحوه انجام جنبه‌های عملکردی و غیرعملکردی سیستم تاثیر خواهد داشت. به‌طور خاص، هر معماری شیوه متفاوتی برای حصول صحت کارکرد (Integrity) دارد. بلاکچین ابزاری است برای حصول صحت کارکرد در قالب معماری توزیع‌شده.

نکته: هدف بلاکچین حصول و حفظ صحت کارکرد در یک سیستم توزیع‌شده است.

چشم‌انداز

حصول صحت کارکرد در یک ساختار توزیع‌شده امری است بسیار فنی و ممکن است برای بسیاری جذاب نباشد، اما کارکردهای ساختارهای توزیع‌شده و قابلیت جایگزینی آنها با ساختارهای متمرکز برای بسیاری جالب توجه است. بخش بعدی به تاثیر سیستم‌های همتابه‌همتا در دنیای ما و نقش بلاکچین در حصول صحت کارکرد در سیستم‌های توزیع‌شده و تغییر دنیا می‌پردازد.

خلاصه

- معماری یک سیستم نرم‌افزاری چگونگی ساماندهی و ارتباطات بین اجزای آن را تعیین می‌کند.
- معماری‌های نرم‌افزاری متمرکز و توزیع‌شده دو نوع اصلی و متقابل معماری هستند.
- یک سیستم توزیع‌شده متشکل از کامپیوترهای مستقلی است که با همکاری

یکدیگر و به واسطه ارتباطات از طریق یک بستر ارتباطی، بدون دارا بودن هیچ جزء مرکزی هماهنگ یا مدیریت کننده به انجام هدف می پردازد.

- به عنوان یک قاعده ساده، در صورتی که بتوان کارکرد یک سیستم را از طریق یک جزء خاص متوقف کرد، آن سیستم توزیع شده نیست؛ فارغ از اینکه معماری آن، چه مقدار پیچیده به نظر برسد.

- بلاکچین بخشی از لایه پیاده سازی سیستم نرم افزاری توزیع شده است.

- هدف بلاکچین تامین یک جنبه غیر عملکردی سیستم های نرم افزاری توزیع شده است، یعنی: حصول و حفظ صحت کارکرد.

گام سوم

شناخت قابلیت‌ها

سیستم‌های همتابه‌همتا چگونه می‌توانند دنیا را تغییر دهند؟

این گام فهم ما از هدف بلاکچین را با نظر داشت نوع خاصی از شبکه‌های توزیع شده، یعنی سیستم‌های همتابه‌همتا، عمیق‌تر می‌کند. در نتیجه با چرایی جذابیت بلاکچین برای متخصصان فناوری و تجارت بیشتر آگاه می‌شویم. گام حاضر همچنین به زمینه‌های اصلی که بلاکچین می‌تواند در آنها مایه تغییرات شود و نیز مواردی از کاربرد سیستم‌های همتابه‌همتا در دنیای واقعی اشاره می‌کند.

یک مثال استعاری

آخرین باری را که یک سی دی موزیک خریده‌اید، به خاطر می‌آورید؟ اغلب افراد مدت طولانی است که چنین کاری انجام نداده‌اند، زیرا صنعت موسیقی طی سال‌های اخیر تغییرات چشم‌گیری داشته است. امروزه بیشتر مردم موزیک‌ها را به طرق مختلف از جمله دانلود هر موزیک از پایگاه‌های عرضه موسیقی یا دریافت از طریق نرم‌افزارهای استریم‌موزیک دریافت می‌کنند و آنها را با دوستان‌شان به اشتراک می‌گذارند. این جریان با ظهور نرم‌افزاری آغاز شد که به افراد اجازه می‌داد فایل‌های موزیک را با یکدیگر به اشتراک بگذارند، اما چه چیزی درباره این نرم‌افزار جالب توجه بود؟ به این جمله از زبان یکی از طراحان آن دقت کنید:

«درباره این سیستم، جذاب‌ترین چیزی که وجود دارد این است که با گره‌ها تعامل می‌کنید، اطلاعات را با فردی در همین خیابان رد و بدل می‌کنید.»

شاوون فنینگ (Shawn Fanning)، هم‌بنیان‌گذار نیپستر (Napster)

آنچه فنینگ و همکارانش اختراع کردند یک سیستم همتا به همتا برای به اشتراک گذاری موسیقی بود. این نرم‌افزار در زمان عرضه خود در سال‌های پایانی دهه ۹۰، طلحه عصر جدیدی بود برای مدل کسب‌وکاری جدید در عرصه صنعت موسیقی. گام حاضر به این موضوع می‌پردازد که برآمدن نیپستر (Napster)، آغاز دوران کاهش فروش سی‌دی‌ها و تغییرات مهم در عرصه موسیقی چه تاثیری بر بلاکچین گذاشتند.

چگونه یک سیستم همتا به همتا کلیت یک صنعت را تغییر می‌دهد؟

روند کار در صنعت موسیقی برای مدت طولانی به این شیوه بود؛ هنرمندان موسیقی قراردادهایی با استودیوها می‌بستند، استودیوها موسیقی را ضبط کرده، آن را روی بسترهای مختلف (صفحات وینیل، سی‌دی، نوار کاست و...) و از طریق روش‌های مختلف فروشگاهی به مشتریان عرضه می‌کردند. استودیوها در واقع به عنوان عامل واسطی میان هنرمندان و مردم علاقه‌مند به شنیدن موسیقی عمل می‌کردند. این بنگاه‌ها با تکیه بر توانایی و دانش خود در تولید، بازاریابی و عرضه موسیقی، جایگاه خود را حفظ می‌کردند، اما در دهه اول

قرن ۲۱، محیط کسب و کار استودیوهای موسیقی دچار تغییرات اساسی شد. دیجیتالی شدن موسیقی، در دسترس قرار گرفتن تجهیزات ضبط با هزینه مناسب، گسترش استفاده از کامپیوترهای شخصی و اینترنت باعث کاهش ضرورت وجود استودیوهای موسیقی شد. سه کارکرد اصلی استودیوهای موسیقی (یعنی تولید، بازاریابی و عرضه) حالا توسط خود هنرمندان و مردم قابل انجام بود. نیستر نقشی اساسی در جایگزینی نقش واسط استودیوهای موسیقی داشت. با وجود این پلتفرم، مردم دیگر برای دسترسی به آخرین موسیقی‌ها نیازی به استودیوها نداشتند. نیستر امکان اشتراک گذاری هر فایل موسیقی با تمام مردم جهان را بدون نیاز به سی دی و با تکیه بر شبکه اینترنت فراهم آورد. رهیافت همتابه‌متا نیستر به مساله و ایجاد یک بازار برای فایل‌های mp3، طیف گسترده‌تری از موسیقی‌ها را به راحتی در اختیار علاقه‌مندان قرار داد و به عدم ضرورت وجود استودیوهای موسیقی و ضررهای فراوان برای این صنعت منجر شد.

قابلیت‌های بالقوه سیستم‌های همتابه‌متا

ماجرای نیستر به ما آموخت که سیستم‌های همتابه‌متا قابلیت ایجاد بازاریابی ساختاری اساسی در یک صنعت را بر اساس یک ایده ساده دارا هستند؛ جایگزین کردن واسط با بستر همتابه‌متا. در مورد صنعت موسیقی، استودیوهای سنتی که در روش‌های بازاریابی و توزیع خود، نقش واسط را میان هنرمندان و مشتریان ایفا می‌کردند، توسط شبکه همتابه‌متا جایگزین شدند. ویژگی عمده‌ای که باعث آسیب‌پذیری صنعت مبتنی بر استودیوهای موسیقی در مقابل شبکه همتابه‌متا شد، ویژگی غیرمادی و هزینه اندک تکثیر و انتقال اطلاعات بود.

قدرت سیستم‌های همتابه‌متا به صنعت موسیقی محدود نمی‌شود. هر صنعتی که به‌طور عمده به‌عنوان یک واسطه بین تولیدکنندگان و مشتریان کالاها و خدمات غیرمادی یا دیجیتالی عمل می‌کند، در معرض خطر جایگزینی توسط سیستم‌های همتابه‌متا است. بزرگ‌ترین سیستم واسط از این قبیل صنعت مالی و پرداخت است.

چه چیزی در حساب بانکی یا کارت اعتباری خود دارید؟ آیا آنچه دارید واقعا پول است؟ مدت‌هاست که موجودی شما در حساب‌های بانکی به رشته‌هایی از بیت‌ها و بایت‌ها بدل

شده است. تنها مقدار اندکی از پول واقعی در قالب سکه و اسکناس وجود دارد. بخش اعظم پول و دارایی جهان در قالب بیت‌ها و بایت‌ها در سیستم‌های متمرکز نهادهای مالی قرار دارد. بانک‌ها و بسیاری از بازیگران دیگر صنعت مالی و پرداخت، فقط در نقش واسط بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بیت‌ها و بایت‌هایی که پول و ثروت ما را تشکیل می‌دهند، عمل می‌کنند. اعمال قرض گرفتن، قرض دادن یا انتقال پول از یک حساب به یک حساب دیگر، صرفاً انتقال چیزهایی غیرمادی توسط واسط‌هاست. تعداد واسط‌هایی که ممکن است در یک تراکنش ساده درگیر باشند، شگفت‌آور است. (برای نمونه، انتقال پول از یک حساب بانکی به یک حساب بانکی در کشوری دیگر ممکن است تا پنج واسط را درگیر خود کند که هر کدام نیازمند زمانی برای انجام عملیات مربوط به خود و خواهان هزینه خدمت هستند.) در نتیجه، عملیات ساده‌ای همچون یک انتقال مالی بین دو حساب بانکی در دو کشور مختلف مستلزم صرف زمان و هزینه بالای انجام تراکنش است. در یک سیستم همتابه‌همتا، عملیات انتقال مشابه می‌تواند بسیار ساده‌تر و در قالب انتقال مستقیم بیت‌ها و بایت‌ها میان دو گره از سیستم صورت گیرد.

مزیت سیستم‌های همتابه‌همتا نسبت به سیستم‌های متمرکز این است که تعامل به‌صورت مستقیم میان اجزای ذی‌ربط صورت پذیرفته و اجزای واسط دیگری در آن درگیر نمی‌شوند. این امر افزایش سرعت و کاهش هزینه عملیات را به دنبال دارد.

مزیت‌های استفاده از سیستم‌های همتابه‌همتا به انتقال پول محدود نمی‌شود. هر صنعتی که به‌طور عمده به‌عنوان یک واسطه بین تولیدکنندگان و مشتریان کالاها و خدمات غیرمادی یا دیجیتال عمل می‌کند، در معرض جایگزینی توسط سیستم‌های همتابه‌همتا است. با ادامه روند دیجیتالی شدن امور، موارد بیشتر و بیشتری در زندگی روزمره در قالب خدمات و کالاهای دیجیتالی و غیرمادی عرضه شده و در نتیجه می‌توان از امکانات سیستم‌های همتابه‌همتا در مورد آنها بهره‌مند شد.

طرفداران سیستم‌های همتابه‌همتا ادعا می‌کنند که تقریباً تمامی جنبه‌های زندگی ما با گسترش سیستم‌های دیجیتالی و همتابه‌همتا دستخوش تحول خواهد شد؛ مواردی از جمله پرداخت، پس‌انداز پول، قرض و وام، بیمه و همچنین صدور و اعتبارسنجی گواهی

تولد، گواهی‌نامه رانندگی، گذرنامه، کارت شناسایی، مدرک تحصیلی، گواهی ثبت اختراع و قراردادهای کاری. بسیاری از این موارد در حال حاضر در قالب خدمات دیجیتالی توسط سازمان‌ها و سیستم‌های متمرکزی ارائه می‌شود که نقش واسط میان تامین‌کنندگان و مصرف‌کنندگان را ایفا می‌کنند.

نکته: جایگزینی واسطه میانی، حذف واسط (Disintermediation) هم خوانده می‌شود. این امر تهدیدی جدی برای کسب‌وکارهایی به‌شمار می‌رود که نقش واسطه میان گروه‌های مختلفی از افراد، همچون فروشنده و خریدار، وام‌دهنده و وام‌گیرنده یا تولیدکننده و مصرف‌کننده را ایفا می‌کنند.

اصطلاح‌شناسی و ارتباط با بلاکچین

حالا بعد از آگاهی به قابلیت‌های سیستم‌های هم‌تابه‌همتا، به روشن‌ساختن اصطلاحات و شرح مساله و ارتباط آن با بلاکچین می‌پردازیم. به‌طور خاص، موارد زیر باید مورد بحث قرار گیرند:

- تعریف یک سیستم هم‌تابه‌همتا؛
- معماری سیستم‌های هم‌تابه‌همتا؛
- ارتباط بین سیستم‌های هم‌تابه‌همتا و بلاکچین.

تعریف یک سیستم هم‌تابه‌همتا

سیستم‌های هم‌تابه‌همتا ساختارهای نرم‌افزاری توزیع‌شده‌ای متشکل از گره‌ها (کامپیوترهای مستقل) هستند که هر گره منابع محاسباتی خود (مانند قدرت پردازش، حافظه و انتقال اطلاعات) را به‌طور مستقیم در اختیار سایر بخش‌های سیستم قرار می‌دهد. هر کاربر با اتصال به یک سیستم هم‌تابه‌همتا، کامپیوترش را به گرهی از شبکه با امکانات و وظایف برابر با سایرین بدل می‌کند. اگرچه کاربران مختلف از جنبه منابع و میزان مشارکت متفاوت هستند، اما هر گره از نظر نوع عملکرد و مسئولیت با بقیه یکسان است. بنابراین کامپیوتر هر کاربر هم‌زمان در نقش فراهم‌کننده و مصرف‌کننده منابع ظاهر می‌شود. برای مثال، در یک سیستم به‌اشتراک‌گذاری فایل هم‌تابه‌همتا، فایل‌ها در

دستگاه‌های کاربران ذخیره می‌شود. وقتی فردی بخواهد فایلی را از این سیستم دانلود کند، عملیات دانلود در قالب انتقال از حافظه یکی دیگر از گره‌های شبکه صورت می‌گیرد؛ گره دیگری که می‌تواند در خانه همسایه بغلی باشد یا آن سوی کره زمین.

معماری سیستم‌های همتابه‌همتا

سیستم‌های همتابه‌همتا از دیدگاه ساختاری، توزیع شده هستند. با این وجود، سیستم‌های همتابه‌همتایی با جنبه‌های متمرکز هم وجود دارند. چنین انواعی از سیستم‌های همتابه‌همتا دارای یک گره مرکزی هستند که برقراری ارتباط میان سایر گره‌ها، نگهداری لیستی از خدمات قابل ارائه توسط هر گره یا جست‌وجو، جابجایی و تایید گره‌های دیگر سیستم را بر عهده دارند. چنین معماری ترکیبی از مزایای هر دو نوع معماری متمرکز و توزیع شده بهره می‌برد. معماری این سیستم‌ها ترکیبی است از ساختارهای متمرکز و توزیع شده، مشابه آنچه که در سمت چپ تصویر ۲-۲ نشان داده شد. از سوی دیگر سیستم‌های همتابه‌همتای خالص حاوی هیچ گره مرکزی هماهنگ کننده یا کنترل کننده‌ای نیستند. از این رو، تمام گره‌ها در این سیستم‌ها به انجام وظایف یکسانی مشغول هستند؛ تأمین و مصرف منابع و خدمات.

نپستر نمونه‌ای است از یک سیستم همتابه‌همتای دارای هسته مرکزی؛ هسته‌ای که بانک اطلاعاتی در همه گره‌های متصل و آهنگ‌های قابل دسترس از هر گره را نگهداری می‌کند.

ارتباط بین سیستم‌های همتابه‌همتا و بلاکچین

همان‌طور که در گام ۲ مطرح شد، بلاکچین را می‌توان ابزاری برای حصول و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد در سیستم‌های توزیع شده به‌شمار آورد. سیستم‌های همتابه‌همتای خالص می‌توانند از بلاکچین برای دستیابی و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد بهره‌مند شوند. از این رو، ارتباط بین سیستم‌های همتابه‌همتای توزیع شده و بلاکچین به استفاده آن سیستم‌ها برای دستیابی و حفظ صحت کارکرد بازمی‌گردد.

قابلیت‌های بلاکچین

رابطه بین سیستم‌های توزیع شده صرفاً همتا به همتا با بلاکچین این است که اولی از دومی به عنوان ابزاری برای رسیدن به صحت کارکرد و یکپارچگی و حفظ آن بهره می‌برد. از این رو، جنبه جذاب بلاکچین این است: کمک به شکل‌گیری شبکه‌های همتا به همتای کاملاً توزیع شده با قابلیت‌های تجاری فراوان برای جایگزینی سیستم‌های متمرکز و ایجاد تغییرات کلی و اساسی در صنایع مختلف از طریق حذف واسطه‌ها. از آنجا که این سیستم‌های توزیع شده همتا به همتا برای حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد از بلاکچین بهره می‌برند، اهمیت اساسی این فناوری روشن می‌شود. حقیقتی که باعث جذابیت بلاکچین برای مردم می‌شود، قابلیت آن برای حذف واسطه‌هاست. در واقع بلاکچین راهکاری است برای نیل به این هدف.

نکته: جذابیت هیجان‌انگیز بلاکچین از نقش ابزاری این فناوری در دستیابی و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد در سیستم‌های توزیع شده همتا به همتا ناشی می‌شود که می‌تواند به ایجاد تغییرات اساسی در زمینه‌های مختلف و حذف واسطه‌ها بینجامد.

چشم‌انداز

این گام به چستی کلی سیستم‌های همتا به همتا و قابلیت آنها در ایجاد تغییرات اساسی در صنایع مختلف و حذف واسطه‌ها پرداخت. به علاوه اشاره شد که فناوری بلاکچین به عملی شدن چنان هدفی برای سیستم‌های همتا به همتا یاری می‌رساند. با این حال، این سوال که چرا دستیابی و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد در سیستم‌های توزیع شده حائز اهمیت فراوان است، هنوز پاسخ داده نشده و گام بعدی بیشتر به این موضوع می‌پردازد.

خلاصه

- سیستم‌های همتا به همتا متشکل از کامپیوترهایی هستند که منابع خود را مستقیماً در اختیار یکدیگر قرار می‌دهند.

- مزیت سیستم‌های همتابه‌همتا این است که به کاربران اجازه می‌دهند که مستقیماً با یکدیگر ارتباط داشته باشند؛ بدون نیاز به واسطی که عملاً ارتباط را به صورت غیرمستقیم برقرار می‌سازد.
- جایگزینی سیستم‌های متمرکز مبتنی بر واسط با سیستم‌های همتابه‌همتا، سرعت انجام عملیات را افزایش و هزینه آن را کاهش می‌دهد.
- سیستم‌های همتابه‌همتا می‌توانند دارای جزء متمرکز بوده یا کاملاً توزیع شده باشند.
- سیستم‌های همتابه‌همتا کاملاً توزیع شده در قالب شبکه‌ای از اعضا ساماندهی شده‌اند که در آن هر عضو به صورت مستقیم با بقیه در تماس بوده و هیچ گره هماهنگ‌کننده مرکزی در آنها وجود ندارد.
- نیستر قدرت شبکه‌های همتابه‌همتا را برای به اشتراک گذاری فایل‌ها نشان داده و با جایگزینی عملکرد کلاسیک استودیوهای موسیقی که نقش واسط میان هنرمندان و مشتریان را ایفا می‌کردند، عصر جدیدی را در صنعت موسیقی آغاز کرد.
- هر صنعتی که به طور عمده به عنوان یک واسطه بین تولیدکنندگان و مشتریان کالاها و خدمات غیرمادی یا دیجیتال عمل می‌کند، در معرض جایگزینی توسط سیستم‌های همتابه‌همتا است.
- بخش عظیمی از سیستم مالی و پرداخت دنیا به عملکرد واسط میان تامین‌کنندگان و مصرف‌کنندگان پول در قالب کالایی دیجیتال و غیرمادی می‌پردازد. از این رو، با گسترش ساختارهای دیجیتال و همتابه‌همتا، صنعت مالی و پرداخت می‌تواند همچون تأثیرپذیری صنعت موسیقی از نیستر دچار تحولات عظیم شود.
- با گسترش روند دیجیتالی شدن، جنبه‌های بیشتری از زندگی و کالاها و خدمات بیشتری به صورت غیرمادی درآمده و از قابلیت‌ها و مزایای شبکه‌های همتابه‌همتا بهره‌مند می‌شوند.
- جذابیت بلاکچین از نقش این فناوری به عنوان ابزاری برای حصول و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد سیستم‌های توزیع شده همتابه‌همتا در جهت ایجاد تغییرات اساسی در صنایع مختلف و حذف واسطه‌ها نشأت می‌گیرد.

بخش دو

چرا بلاکچین مورد نیاز است؟

این بخش به شرح موضوع و اهمیت مساله‌ای می‌پردازد که بلاکچین برای حل آن ساخته شده است. بخش حاضر همچنین به درک بیشتر از موضوعیت بلاکچین و زمینه‌ای که این فناوری حائز بیشترین اهمیت است و همچنین رابطه آن با اعتماد، حفظ صحت عملکرد و مدیریت مالکیت می‌پردازد. در پایان این بخش به فهمی عمیق‌تر از هدف بلاکچین و برداشتی متفاوت از اصطلاح بلاکچین نائل می‌شوید.

گام چهارم

فهم مساله اصلی

چگونه گروهی از کامپیوترهای مستقل را در ارتباط با هم سازماندهی کنیم؟

دو گام قبلی به هدف بلاکچین به طور عمومی و روشن سازی اهمیت آن برای شبکه های همتابه همتای توزیع شده اختصاص داشت. روشن شد که حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد در شبکه توزیع شده، هدف اصلی استفاده از بلاکچین است. اما چرا حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد در سیستم های توزیع شده و سیستم های همتابه همتای صرفا توزیع شده، چالش برانگیز است؟ این گام با اشاره به رابطه ظریف میان قابلیت اعتماد و یکپارچگی و صحت کارکرد شبکه های همتابه همتای کاملا توزیع شده، در پی پاسخگویی به پرسش مذکور است. در نتیجه، گام حاضر فهم ما را از اهمیت یکپارچگی و صحت کارکرد افزایش داده و مساله ای را که با بلاکچین حل می شود، روشن تر می سازد. در پایان، این گام زمینه و شرایطی را که انتظار می رود بلاکچین در آن حائز بیشترین اهمیت باشد، شرح می دهد.

یک مثال استعاری

بسیاری از زبان‌ها ضرب‌المثل‌هایی برای توصیف شرایط فردی دارند که می‌خواهد گروه بی‌نظمی را ساماندهی کند. برای مثال در زبان انگلیسی از اصطلاح تلاش برای گله کردن گربه‌ها استفاده می‌شود؛ تصویری که نمایانگر چالشی بزرگ است؛ ساماندهی گروهی از حیوانات لجباز که زیر بار فرامین هیچ نهاد کنترل‌کننده‌ای نمی‌روند. این شرایط، یعنی تلاش برای ساماندهی نقاط مستقلى که پذیرای فرامین هیچ نهاد کنترل‌کننده مرکزی نمی‌شوند، آشنا به نظر می‌رسد؟ چنین وضعیتی همان است که در یک شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع‌شده به وقوع می‌پیوندد. شبکه‌ای متشکل از گره‌های مستقل که هیچ گره کنترل‌کننده مرکزی آنها را مدیریت و ساماندهی نمی‌کند. این گام به یکی از مهم‌ترین چالش‌های یک شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع‌شده و ارتباط آن با بلاکچین می‌پردازد.

اعتماد و صحت کارکرد در سیستم‌های همتابه‌همتا

اعتماد و صحت کارکرد دو روی یک سکه هستند. در یک سیستم نرم‌افزاری، صحت کارکرد جنبه‌ای غیرعملکردی از سیستم برای امن، کامل (Complete)، سازگار (Consistent)، درست (Correct) و خالی از خطا و اشکال بودن است. اعتماد هم به معنای اعتقاد عمیق انسان‌ها به قابلیت اتکا، صداقت یا قابلیت فرد یا چیزی بدون نیاز به شواهد و استدلال است. اعتماد در وهله اول شکل می‌گیرد و با گذر زمان بر حسب تعاملات و نتایج، افزایش یا کاهش می‌یابد.

در رابطه با یک سیستم همتابه‌همتا، کاربران به شبکه اضافه شده و در صورتی که به آن اعتماد کنند، به استفاده از شبکه و مشارکت در آن ادامه می‌دهند. صحت کارکرد سیستم برای برآوردن انتظارات کاربران و تقویت اعتماد آنها اهمیت دارد. اگر اعتماد کاربران به دلیل نبود صحت کارکرد سلب شود، آنها سیستم را ترک کرده و در نهایت چنین روندی به نابودی شبکه منجر می‌شود. با توجه به اهمیت اعتماد برای وجود سیستم‌های همتابه‌همتا، سوال عمده این است: صحت کارکرد در این سیستم‌ها چگونه به دست

آمده و حفظ می‌شود؟

حصول و حفظ صحت کارکرد در سیستم‌های کاملاً توزیع شده بستگی به عوامل مختلفی از جمله این موارد دارد:

- اطلاع درباره تعداد گره‌ها؛
- اطلاع درباره قابلیت اعتماد گره‌ها.

بخت دستیابی به صحت کارکرد در یک سیستم همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده در صورت دانستن تعداد گره‌ها و قابلیت اعتماد آنها بالاتر می‌رود. این شرایط در عین حال، سخت‌ترین شرایط برای دستیابی به صحت کارکرد در یک شبکه همتابه‌همتای توزیع شده در زمانی است که تعداد و قابلیت اعتماد گره‌ها نامعلوم باشد. این همان شرایطی است که با راه‌اندازی یک شبکه همتابه‌همتای توزیع شده عمومی روی اینترنت با آن مواجه هستیم؛ شبکه‌ای که هر کسی می‌تواند عضو آن شود.

تهدیدهای صحت کارکرد در سیستم‌های همتابه‌همتا

به‌طور ساده می‌توان دو تهدید عمده برای صحت کارکرد در سیستم‌های همتابه‌همتا نام برد:

- اشکالات فنی؛
- گره‌های مخرب (Malicious).

اشکالات فنی

سیستم‌های همتابه‌همتا از کامپیوترهای کاربرانی تشکیل شده‌اند که از طریق شبکه با هم در ارتباط هستند. تمام سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای مشارکت‌کننده در سیستم با خطر ذاتی بروز با خطا و اشکال مواجه هستند. از این رو، هر سیستم توزیع شده‌ای با مساله عدم کارکرد یا کارکرد همراه با اشتباه اجزایش روبه‌رو می‌شود.

گره‌های مخرب

اعضای مخرب دومین تهدید صحت کارکرد در سیستم‌های همتابه‌همتا است. این

منبع مغل اعتماد، ریشه فنی نداشته؛ بلکه حاصل رفتار اعضای از شبکه است که خواهان ایجاد اشکال در سیستم هستند. می توان به عبارتی این موضوع را بیشتر امری مرتبط با جامعه شناسی به شمار آورد تا فناوری. اعضای مخرب و متقلب بزرگ ترین تهدید یک سیستم همتابه همتا هستند؛ چراکه پایه مبنایی شکل گیری این سیستم ها؛ یعنی اعتماد را سست می کنند. به محض اینکه کاربری از گره های دیگر شبکه سلب اعتماد کند، منابع خود را از شبکه خارج کرده و دیگر در آن مشارکت نمی کند. با کاهش تعداد کاربران، جذابیت کل سیستم برای باقی کاربران هم کمتر شده و این امر خود به روند خروج سایرین از شبکه و نابودی آن دامن می زند.

مشکل اصلی که باید توسط بلاکچین حل شود

دستیابی به صحت کارکرد و اعتماد در صورت مهیا بودن همه شرایط آسان است، اما رسیدن به این موارد در صورت مهیا نبودن آن شرایط در یک سیستم همتابه همتای توزیع شده یک چالش اساسی است. این همان مشکلی است که بلاکچین برای حل آن ساخته شده است. مشکل اصلی که باید توسط بلاکچین حل شود، دستیابی و حفظ صحت کارکرد در یک سیستم همتابه همتای کاملاً توزیع شده با تعداد نامعلوم گره ها و میزان نامعلوم قابلیت اعتماد آنهاست. این مساله جدیدی نبوده و در واقع مساله ای شناخته شده در علوم کامپیوتر است که با نام مساله ژنرال بیزانسی (Byzantine general problem) خوانده می شود.

نکته: مشکل اصلی که باید توسط بلاکچین حل شود، دستیابی و حفظ صحت کارکرد در یک سیستم همتابه همتای کاملاً توزیع شده با تعداد نامعلوم گره ها و میزان نامعلوم قابلیت اعتماد آنهاست.

چشم انداز

این گام به روشن ساختن اهمیت صحت کارکرد و اعتماد در سیستم های همتابه همتا اختصاص یافت. علاوه بر این، گام حاضر به مساله اصلی که باید توسط بلاکچین حل شود و اهمیت این فناوری برای حصول صحت کارکرد و اعتماد در سیستم های

همتابه‌همتا، اشاره داشت. با این حال، هنوز به تعریفی از بلاکچین نرسیده‌ایم. این موضوع گام بعدی خواهد بود.

خلاصه

- صحت کارکرد و اعتماد، دغدغه‌های اصلی مرتبط با سیستم‌های همتابه‌همتا هستند.
- مردم در صورت اعتماد به یک سیستم همتابه‌همتا به آن می‌پیوندند و در آن مشارکت می‌کنند، این مشارکت در صورت حفظ اعتماد به سیستم ادامه پیدا می‌کند.
- سلب اعتماد کاربران از یک سیستم همتابه‌همتا به ترک سیستم می‌انجامد که نهایتاً در روندی افزایشی می‌تواند به نابودی کل سیستم منجر شود.
- تهدیدهای عمده صحت کارکرد در سیستم‌های همتابه‌همتا عبارتند از:
 - اشکالات فنی؛
 - گره‌های مخرب.
- دستیابی به صحت عملکرد در یک سیستم همتابه‌همتا وابسته است به:
 - اطلاع درباره تعداد گره‌ها؛
 - اطلاع درباره قابلیت اعتماد به گره‌ها.
- مشکل اصلی که باید توسط بلاکچین حل شود، دستیابی و حفظ صحت کارکرد در یک سیستم همتابه‌همتا کاملاً توزیع شده با تعداد نامعلوم گره‌ها و میزان نامعلوم قابلیت اعتماد آنهاست.

گام پنجم

شفاف سازی معنی

چهار روش برای تعریف بلاکچین

در گام‌های قبل به هدف کارکردی بلاکچین و رابطه آن با اعتماد و صحت کارکرد سیستم نرم افزاری پرداختیم، اما جای تعریفی از بلاکچین همچنان خالی است. این گام به ارائه تعریفی از این اصطلاح و کاربردهای مختلف آن می‌پردازد. در این گام تعریفی موقتی از بلاکچین ذکر می‌شود که می‌تواند ما را در ادامه مسیر کتاب یاری کند. در نهایت، این گام اهمیت بالای بلاکچین را برای مدیریت مالکیت روشن می‌سازد.

اصطلاح بلاکچین

در کتاب حاضر، مراد از اصطلاح بلاکچین می‌تواند این موارد باشد:

- به‌عنوان نامی برای یک ساختمان داده (data structure)؛
- به‌عنوان نامی برای یک الگوریتم؛
- به‌عنوان نامی برای یک مجموعه از فناوری‌ها؛
- به‌عنوان یک اصطلاح فراگیر برای شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع‌شده.

یک ساختمان داده

ساختمان داده در علوم کامپیوتر و مهندسی نرم‌افزار، راهی است برای سازماندهی داده‌ها بدون در نظر گرفتن محتوای اطلاعاتی آنها، می‌توان آن را همچون طرح ساختمان در معماری به‌شمار آورد. طرح ساختمان بدون توجه به کارکرد بخش‌های مختلف، به فضاهای مختلف داخل ساختمان و ارتباط و جدایی بین بخش‌های مختلف با استفاده از دیوارها و طبقات و پله‌ها می‌پردازد. هنگامی که اصطلاح بلاکچین برای اشاره به یک ساختمان داده به کار گرفته شود، منظور اصلی نحوه قرارگیری اطلاعات در قالب واحدهایی است که بلوک نامیده می‌شوند. می‌توان این بلوک‌ها را مشابه صفحات یک کتاب تصور کرد. بلوک‌ها همچون اجزای یک زنجیر به هم پیوند خورده‌اند، لفظ بلاکچین هم از همین جا نشات می‌گیرد. در ارتباط با یک کتاب، آنچه در صفحات ذخیره می‌شود، کلمات و جملات هستند؛ اطلاعاتی که به عوض نوشته‌شدن، روی یک نوار قرقره‌ای بلند در صفحات مختلف جای گرفته‌اند. صفحات بر اساس جایگاهی که در کتاب دارند و شماره صفحه به هم متصل شده‌اند. برای تشخیص اینکه کسی صفحه‌ای از کتاب را جدا نکرده باشد، کافی است شماره صفحات آن را بررسی کنید. علاوه بر این، اطلاعات در داخل هر صفحه نیز همچون صفحات کتاب به نحوی ساختارمند در کنار هم قرار گرفته‌اند. ترتیب قرارگیری بسیار مهم است. ترتیب قرارگیری بلوک‌های داده در ساختمان داده‌ها به‌واسطه نحوه بسیار خاصی از شماره‌گذاری صورت می‌گیرد که با وضعیت شماره صفحات در یک کتاب معمولی بسیار متفاوت است.

یک الگوریتم

در علوم کامپیوتر، الگوریتم به توالی از دستورها که باید توسط کامپیوتر اجرا شوند، گفته می‌شود. مراد از اصطلاح بلاکچین به عنوان یک الگوریتم، مجموعه دستورالعمل‌هایی است که محتوای اطلاعاتی تعداد زیادی نسخه ساختمان داده بلاکچینی موجود در یک شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده را به روشی مشابه با یک رای‌گیری دموکراتیک به توافق و اجماع می‌رساند.

مجموعه‌ای از فناوری‌ها

هنگامی که از اصطلاح بلاکچین برای اشاره به مجموعه‌ای از فناوری‌ها استفاده شود، مقصود ترکیبی است از بلاکچین به عنوان ساختمان داده و بلاکچین به عنوان یک الگوریتم و در عین حال فناوری‌های رمزنگاری و امنیت که در کنار هم برای حصول و حفظ صحت کارکرد در یک شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده به کار گرفته می‌شوند. فارغ از اینکه هدف کارکردی آن شبکه همتابه‌همتا چه چیزی باشد.

اصطلاحی فراگیر برای شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده

بلاکچین را می‌توان به عنوان اصطلاحی فراگیر برای اشاره به شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده‌ای از دفاتر کل (Ledgers) به کار برد که از بلاکچین به عنوان مجموعه‌ای از فناوری‌ها استفاده می‌کنند. توجه داشته باشید که ذیل این اصطلاح، بلاکچین برای اشاره به کلیت یک شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده به کار گرفته می‌شود و نه واحد نرم‌افزاری که جزئی از شبکه توزیع شده است.

کاربرد این اصطلاح در کتاب حاضر

طی این کتاب، از اصطلاح بلاکچین برای اشاره به شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده‌ای از دفاتر کل استفاده می‌شود که بلاکچین را به عنوان مجموعه‌ای از فناوری‌ها به کار می‌برند. در صورتی که معانی دیگر مدنظر باشد، به‌طور روشن عبارات بلاکچین به عنوان ساختمان داده، بلاکچین به عنوان الگوریتم یا بلاکچین به عنوان مجموعه

فناوری، مورد تاکید قرار می‌گیرند.

نکته: فناوری که امروزه بلاکچین خوانده می‌شود، در سال ۲۰۰۸ طی مقاله‌ای منتشر شده توسط فردی با گروهی با نام ساتوشی ناکاموتو (Satoshi Nakamoto) مطرح شد. البته هویت حقیقی منتشرکنندگان هنوز آشکار نشده است.

یک تعریف موقتی

تعریفی که در ادامه ذکر می‌شود کامل نبوده و فاقد جزئیات مهمی است که هنوز مورد اشاره قرار نگرفته‌اند، اما به عنوان تعریفی موقتی و میانی در راه درک کامل تر اصطلاح بلاکچین مفید است:

بلاکچین شبکه همتابه‌همتمای کاملاً توزیع شده‌ای از دفاتر کل است که از یک واحد نرم‌افزاری بهره می‌برد. این نرم‌افزار برای حصول و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد، با اتکا به فناوری‌های رمزنگاری و امنیت و نیز الگوریتم خاص خود محتوای اطلاعاتی بلوک‌های داده مرتب و متصل به یکدیگر را ساماندهی می‌کند.

نقش مدیریت مالکیت

تعریف موقتی مطرح شده در بردارنده هیچ توضیحی در رابطه با بیت‌کوین (Bitcoin) یا مالکیت رمزارز (Cryptographic money) نیست. این امر شاید عجیب به نظر برسد، چراکه بسیاری از مقالات و کتاب‌های نوشته شده در زمینه بلاکچین مدعی هستند که هدف این فناوری مدیریت ارزش‌های دیجیتال است. در حقیقت، مدیریت مالکیت رمزارز یک کارکرد بسیار برجسته و اساسی استفاده از بلاکچین است، اما تنها کارایی آن نیست. بلاکچین دارای طیف گسترده و متنوعی از کارکردهای گوناگون است. با این حال، دو دلیل عمده برای چرایی مطالب زیاد در رابطه با کارکرد بلاکچین برای مدیریت مالکیت دارایی‌های دیجیتال وجود دارد؛ اول اینکه چنین کارکردی ساده‌ترین راه شرح و فهم بلاکچین است.

دوم اینکه چنین کارکردی بیشترین تاثیر را بر اقتصاد وارد می‌کند. مفهوم مالکیت و حفظ و اعمال حق مالکیت تقریباً مبانی اصلی در تمامی جوامع انسانی هستند.

(چنین مفهومی حتی در تعاملات بسیاری از حیوانات وجود داشته و برای حفظ و اعمال حق مالکیت با یکدیگر به نزاع برمی‌خیزند.) بخش بزرگی از فعالیت‌های بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، و کلا و دادگاه‌ها صرفاً صرف مدیریت مالکیت و حفظ و حمایت از حق مالکیت می‌شود. از این رو، مدیریت مالکیت یک بازار چندین میلیارد دلاری است و هر فناوری که بتواند روش مدیریت مالکیت را تغییر دهد، تاثیر بسیار بزرگی خواهد داشت. به نظر می‌رسد بلاکچین می‌تواند شیوه مدیریت مالکیت ما را به نحوی چشم‌گیر تغییر دهد.

زمینه کاربرد بلاکچین در این کتاب

بلاکچین به‌عنوان یک مجموعه فناوری، آنگاه که برای مدیریت شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع‌شده‌ای از دفاتر کل مورد استفاده قرار گیرد، می‌تواند کاربردهای متنوعی از جمله مدیریت مالکیت دارایی‌های دیجیتال یا رمزارزها داشته باشد. با این حال در کتاب حاضر به عمد از تمرکز بر یک زمینه کاربردی خاص دوری شده است تا توجه کامل بر موضوع اصلی مورد بحث قرار گیرد. با این حال به‌منظور فهم راحت‌تر، در این کتاب کاربرد عمومی بلاکچین برای مدیریت مالکیت مورد اشاره قرار می‌گیرد؛ البته بدون توجه به ماهیت دارایی‌های مدیریت‌شده. در نتیجه، هدف کلی مدیریت دارایی می‌تواند به‌عنوان یک راهنمای ذهنی در مسیر یادگیری برای ایجاد تصویری ذهنی از بلاکچین یاری‌رسان باشد.

چشم‌انداز

این گام به روشن‌سازی بلاکچین و ارائه تعریفی موقتی از آن اختصاص داشت. کتاب حاضر به کاربرد عمومی مدیریت و شفاف‌سازی مالکیت به‌عنوان یکی از کاربردهای بلاکچین می‌پردازد، اما موضوع مالکیت باید به نحوی روشن‌تر مورد بحث قرار گیرد. درک دقیق‌تر از مالکیت به فهم عمیق‌تر بلاکچین یاری‌رسان می‌رساند. گام بعدی به ذکر دقیق‌تر مبانی مالکیت و دارایی تخصیص یافته است.

خلاصه

- اصطلاح بلاکچین می‌تواند برای افراد مختلف بسته به سیاق سخن (Context) معانی متفاوت داشته باشد.
- بلاکچین می‌تواند به موارد زیر اشاره داشته باشد:
 - ساختمان داده؛
 - یک الگوریتم؛
 - مجموعه‌ای از فناوری‌ها؛
 - اصطلاحی فراگیر برای شبکه‌های همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده با زمینه کاربردی مشترک.
- مدیریت و شفاف‌سازی مالکیت، مهم‌ترین کاربرد بلاکچین است، اما تنها کاربرد آن نیست.
- بلاکچین شبکه همتابه‌همتای کاملاً توزیع شده‌ای از دفاتر کل است که از یک واحد نرم‌افزاری بهره می‌برد. این نرم‌افزار برای حصول و حفظ یکپارچگی و صحت کارکرد، با اتکا به فناوری‌های رمزنگاری و امنیت و نیز الگوریتم خاص خود محتوای اطلاعاتی بلوک‌های داده مرتب و متصل به یکدیگر را ساماندهی می‌کند.

گام هشتم

درک مفهوم مالکیت

چرا چیزی مال ماست؟

در گام ۵ تعریفی موقتی از بلاکچین ارائه شد. همچنین مدیریت مالکیت به عنوان مهم ترین کاربرد بلاکچین مورد اشاره قرار گرفت. این گام به تشریح بیشتر رابطه بلاکچین و کاربرد آن در مدیریت مالکیت می پردازد. به عبارت دیگر، این گام به ارتباط میان اعتماد و صحت کارکرد در یک شبکه همتا به همتای کاملاً توزیع شده و مدیریت مالکیت می پردازد. علاوه بر این، تصویری کلی از ماهیت مالکیت و نیز مفاهیم اولیه امنیت در این گام مطرح می شود.